

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน เป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ และมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และในด้านคุณภาพของประชาชน จากการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า การเจ็บป่วยของประชาชนส่วนใหญ่เกิดจากโรคที่ประชาชนสามารถป้องกันได้ด้วยตนเอง โดยการมีพฤติกรรมอนามัยที่ถูกต้อง ซึ่งในการที่ประชาชนจะมีพฤติกรรมอนามัยที่ถูกต้อง สามารถดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้นั้น ประชาชนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันโรคและวิธีปฏิบัติตน เพื่อหลีกเลี่ยงจากการเจ็บป่วยและมีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ

การดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นภารกิจสำคัญของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้จัดตั้งโรงพยาบาลขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน เพื่อให้บริการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนที่เจ็บป่วย ทั้งผู้ป่วยนอกที่มารับบริการรักษาพยาบาลในแต่ละวันโดยไม่ต้องเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลและผู้ป่วยในที่แพทย์วินิจฉัยให้เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล ซึ่งนอกจากโรงพยาบาลจะให้การรักษาพยาบาลแก่ประชาชนที่มารับบริการแล้ว ยังให้บริการความรู้ ข่าวสารด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้มารับบริการในรูปแบบต่าง ๆ อีกด้วย เช่น การให้ความรู้ ให้สุขศึกษาของบุคลากรสาธารณสุข และให้ความรู้โดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น วิดีทัศน์ สไลด์ชุด เทปเสียง ภาพพลิก แผ่นพับ โปสเตอร์ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนั้น

ยังจัดรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลเพื่อให้ความรู้ ข่าวสารด้านสุขภาพ
อนามัยแก่ผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลด้วย

ผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลมักจะมีอาการเครียดทั้งทาง
ร่างกายและจิตใจ โดยมีสาเหตุจากปัญหาการเจ็บป่วย โดยเฉพาะผู้ป่วยที่ต้องพักรักษาตัว
เป็นเวลาหลายวันหรือเป็นเวลานาน และผู้ป่วยยังอาจมีอาการเครียดทาง
จิตใจ เนื่องจากความเหงา การแวดล้อมด้วยบุคคลแปลกหน้าในสถานที่ที่ไม่
คุ้นเคย เสียงตามสายในโรงพยาบาลเป็นช่องทางหนึ่งในการให้ความรู้ข่าวสาร
ด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้ป่วยในรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลสามารถจัด
รายการได้หลายประเภท ทั้งรายการประเภทข่าวสาร ประเภทความรู้ ประเภท
บันเทิงและประเภทบริการสาธารณะ โดยสามารถนำเสนอรายการได้ในรูปแบบ
ต่าง ๆ เช่น รายการข่าว สารคดี สัมภาษณ์ สปอต ละคร เพลง ฯลฯ ซึ่ง
ผู้ป่วยจะได้รับทั้งข่าวสาร ความรู้ และความเพลิดเพลิน และสามารถนำความรู้
ข่าวสารด้านสุขภาพอนามัยที่ได้รับในขณะที่พักรักษาตัวไปใช้ประโยชน์ในการดูแล
รักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง ครอบครัว และชุมชน หรือนำไปเผยแพร่แก่ผู้อื่น
เพื่อนบ้าน และชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับฟังรายการเสียงตามสายใน
โรงพยาบาล ของผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวง
สาธารณสุข ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาความต้องการ รูปแบบ และเนื้อหารายการเสียง
ตามสายในโรงพยาบาลของผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลสังกัด
กระทรวงสาธารณสุขในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3. เพื่อศึกษาการนำความรู้ที่ได้รับจากการรับฟังรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลไปใช้ประโยชน์
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ป่วยในกับพฤติกรรมการรับฟังรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาล
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ป่วยในกับความต้องการรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาล
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ป่วยในกับการนำความรู้ที่ได้รับจากรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลไปใช้ประโยชน์
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับฟังรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลกับความต้องการรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลของผู้ป่วยใน
8. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับฟังกับการนำความรู้ที่ได้รับจากรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลไปใช้ประโยชน์ของผู้ป่วยใน

ปัญหานำการวิจัย

1. ผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีพฤติกรรมการรับฟังรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลอย่างไร
2. ผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวง

สาธารณสุขมีความต้องการรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลอย่างไร ในด้าน
ที่เกี่ยวกับ รูปแบบ เนื้อหา และวิธีการนำเสนอ

3. ผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวง
สาธารณสุข จะนำความรู้ด้านสุขภาพอนามัยที่ได้รับจากการรับฟังรายการเสียง
ตามสายในโรงพยาบาลไปใช้ประโยชน์อย่างไร

4. ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้
สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ป่วยในมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับฟัง
รายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลหรือไม่ อย่างไร

5. ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้
สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ป่วยในมีความสัมพันธ์กับความต้องการรายการ
เสียงตามสายในโรงพยาบาลหรือไม่ อย่างไร

6. ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้
สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ป่วยในมีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ที่ได้รับ
จากรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลไปใช้ประโยชน์หรือไม่ อย่างไร

7. พฤติกรรมการรับฟังรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลมี
ความสัมพันธ์กับความต้องการรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลของผู้ป่วยใน
หรือไม่ อย่างไร

8. พฤติกรรมการรับฟังรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลมี
ความสัมพันธ์กับการนำความรู้ที่ได้รับจากรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาล
ไปใช้ประโยชน์ของผู้ป่วยในหรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้
สถานภาพการสมรส และอาชีพ ของผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล
สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับฟังรายการเสียง
ตามสายในโรงพยาบาล

2. ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรส และอาชีพ ของผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับความต้องการรายการเสียงตามสาย ในโรงพยาบาล

3. ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรส และอาชีพ ของผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ที่ได้รับจากรายการ เสียงตามสายในโรงพยาบาลไปใช้ประโยชน์

4. พฤติกรรมการรับฟังรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลมีความสัมพันธ์กับความต้องการรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลของผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

5. พฤติกรรมการรับฟังรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลมีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ที่ได้รับจากรายการเสียงตามสายในโรงพยาบาลไปใช้ประโยชน์ของผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการรับฟัง และความต้องการ รูปแบบและเนื้อหารายการเสียงตามสายในโรงพยาบาล ตลอดจนการนำไปใช้ ประโยชน์ของผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีการจัดรายการเสียงตามสายใน โรงพยาบาลเพื่อให้ความรู้ข่าวสารแก่ผู้ป่วยใน ซึ่งผลการวิจัยไม่อาจสรุปได้ว่าเป็นพฤติกรรมการรับฟังและความต้องการรูปแบบและเนื้อหารายการเสียงตามสาย ในโรงพยาบาลของผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวง

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาธารณสุขทั่วประเทศ แต่อาจนำผลการวิจัยนี้ไปประกอบการพิจารณา วางแผน
 เผยแพร่ ความรู้ ข่าวสารด้านสุขภาพอนามัย รวมทั้งนำไปใช้เป็นแนวทางในการ
 ผลิตรายการ การจัดรายการและผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ทางรายการเสียงตามสาย
 ในโรงพยาบาลแก่ผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวง
 สาธารณสุขได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่
 ผู้ป่วยเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง ครอบครัว
 และนำไปเผยแพร่แก่คนอื่น ๆ และชุมชนต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่อยู่ใน
 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยเป็นโรงพยาบาลที่สังกัดหน่วยงานระดับ
 กรมของกระทรวงสาธารณสุขและเป็นโรงพยาบาลทั่วไป (General Hospital)
 มีขนาดเตียงที่สามารถรับผู้ป่วยเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลได้จำนวน 120
 เตียงขึ้นไป และเป็นโรงพยาบาลที่มีการดำเนินงานเสียงตามสายในโรงพยาบาล
 เพื่อให้ความรู้ข่าวสารด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้ป่วยในที่เข้าพักรักษาตัวใน
 โรงพยาบาลอย่างต่อเนื่องและมีบุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินการในด้านนี้โดยเฉพาะ

คำนิยามศัพท์

พฤติกรรมกรับฟัง	หมายถึง ความบ่อยครั้งในการรับฟัง ช่วงเวลาที่รับ ฟังและระยะเวลาในการรับฟังรายการเสียงตาม สายในโรงพยาบาล
ความต้องการ	หมายถึง ความพึงพอใจ ความปรารถนาที่จะฟัง รายการเสียงตามสายในโรงพยาบาล

รูปแบบของรายการ

หมายถึง วิธีการนำเสนอรายการเสียงตามสายใน ลักษณะของรูปแบบรายการเพื่อข่าวสาร รูปแบบ รายการเพื่อความรู้ รูปแบบรายการเพื่อความบันเทิง และรูปแบบรายการเพื่อบริการสาธารณะ รวมทั้ง ภาษาพูด สื่อกาการพูด และเวลาที่กระจายเสียง

เนื้อหาของรายการ

หมายถึง เนื้อหารายการเสียงตามสายจำแนกตาม ประเภทของรายการ เช่น เนื้อหาด้านข่าวสาร เนื้อหาด้านความรู้ เนื้อหาด้านการบันเทิง และ เนื้อหาด้านการบริการสาธารณะ

เสียงตามสายใน
โรงพยาบาล

หมายถึง สื่อเฉพาะกิจที่มีลักษณะกึ่งกลางระหว่างสื่อ วิทยุกับสื่อบุคคล การกระจายเสียงมีความคล้ายคลึง กับกลุ่มเล็ก แต่อาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการกระจาย เสียงไปยังผู้รับสาร และมีอาณาเขตการกระจายเสียง จำกัดเพียงภายในโรงพยาบาล

ผู้ป่วยใน (In-Patient)

หมายถึง ผู้ป่วยซึ่งแพทย์ที่ทำการตรวจรักษา ที่แผนก ตรวจผู้ป่วยนอกหรือแผนกผู้ป่วยฉุกเฉินและมีความเห็น ว่าควรรับผู้ป่วยเข้าพักรักษาในโรงพยาบาล เพื่อทำ การตรวจและรักษาต่อไป

รายการประเภทข่าวสาร

หมายถึง รายการที่มุ่งบอกกล่าวหรือประกาศให้ผู้ฟัง รู้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร เพื่อให้ผู้ฟังสามารถติดตามเหตุการณ์และความ เคลื่อนไหวเพื่อประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ในสังคมได้ อย่างไม่ล่าช้า

- รายการประเภทความรู้ หมายถึง รายการที่มุ่งส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยในด้านต่าง ๆ แก่ผู้ฟัง
- รายการประเภทความบันเทิง หมายถึง รายการที่มุ่งสร้างความรื่นเริงบันเทิงใจให้คลายความเครียด จึงมักเป็นรายการที่ไม่เน้นสาระทางวิชาการ แต่จะมุ่งเสนอให้ผู้ฟังเกิดความสบายใจมากกว่า
- รายการประเภทบริการสาธารณะ หมายถึง รายการที่จัดขึ้นเป็นบริการแก่สาธารณชน โดยไม่มีค่าตอบแทน และมุ่งบริการความรู้ สาระทั่วไป ข่าวสารสำคัญประจำวันที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นสวัสดิการแก่ประชาชนทั่วไป
- รายการข่าว หมายถึง รายการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแจ้งให้ผู้ฟังทราบว่า ใคร ทำอะไร หรือมีเหตุการณ์อะไร เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด ทำไม และอย่างไร
- รายการบทความ หมายถึง รายการที่เสนอเรื่องราวสั้น ๆ เพียงหนึ่งเรื่องด้วยเสียงของผู้ประกาศหรือผู้ดำเนินรายการ เพียงเสียงเดียว ความยาวของรายการอาจมีความยาว 2-10 นาที และมีลีลาในการพูดเหมือนเป็นการคุยกัน
- รายการสารคดี หมายถึง รายการที่ให้สาระเนื้อหาในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง แต่มีรายละเอียดหลายแง่หลายมุม มีวิธีการนำเสนอได้หลายลักษณะ โดยมุ่งที่จะเสนอประเด็น

สาระเนื้อหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพียงเรื่องเดียว

รายการสัมภาษณ์

หมายถึง รายการที่นำเสนอให้ผู้ฟังได้รับฟังคำพูด
ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่อง
หนึ่งจากตัวผู้ที่ให้สัมภาษณ์เอง

รายการพูดคุยกับผู้ฟัง

หมายถึง รายการที่มีผู้พูดคนเดียว พูดคุยกับผู้ฟังทาง
บ้าน ลักษณะการพูดเป็นการพูดโดยไม่ได้อ่านบท คือ
พูดเป็นธรรมชาติเหมือนกำลังคุยกับผู้ฟัง ประเด็น
ที่พูดอาจมีประเด็นเดียว หรือหลายประเด็น

รายการเพลง

หมายถึง รายการที่มุ่งให้ความบันเทิงโดยตรง เป็น
การเปิดเพลงประเภทต่าง ๆ เพื่อผ่อนคลาย หรือ
สร้างความเพลิดเพลินให้กับผู้ฟัง

รายการละคร

หมายถึง รายการที่มีการแสดงตามบทบาทที่สมมติขึ้น
โดยใช้ศิลปะหลายอย่างผสมกัน เช่น ศิลปะการใช้
เสียง ศิลปะการใช้ภาษา เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความ
เข้าใจเกิดอารมณ์และความรู้สึกคล้อยตามเรื่องราว
มีวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิง แต่อาจสอดแทรก
เนื้อหาที่เป็นความรู้ไว้ด้วย

รายการนิตยสาร

หมายถึง รายการที่ประกอบด้วยเรื่องย่อยต่าง ๆ
กันหลายเรื่องหลายรส รวมอยู่ในรายการเดียวกัน
วิธีการเสนอมีหลายรูปแบบ เรื่องย่อยที่นำมาเสนอ
อยู่ในแนวเดียวกันหรือต่างแนวก็ได้ มีวัตถุประสงค์
เพื่อให้ความรู้และความบันเทิง

สปอตวิทยุ

หมายถึง การให้ข้อมูลสั้น ๆ กระตุ้นเร้าความสนใจ
ชักจูงโน้มน้าวให้เกิดความรู้สึกสนใจ มีเสียงประกอบ
เพื่อสร้างอารมณ์ให้สมจริงและมีความยาวประมาณ
30-60 วินาที

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการผลิต
รายการและการจัดรายการ ให้มีรูปแบบ และเนื้อหาให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของผู้ป่วยกลุ่มเป้าหมาย
  2. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการวางแผนและ
การเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนที่มารับบริการรักษาพยาบาลใน
โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
-